

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пестициди та агрохімікати» щодо державної реєстрації дигестату біогазових установок»

1. Резюме

Основною метою прийняття проєкту акта є скасування законодавчої вимоги державної реєстрації дигестату біогазових установок як агрохімікату.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Згідно частини 2 статті 4 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» забороняються ввезення на митну територію України, виробництво, торгівля, застосування та рекламування пестицидів і агрохімікатів до їх державної реєстрації.

Згідно статті 7 зазначеного Закону державній реєстрації підлягають препаративні форми пестицидів і агрохімікатів. Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, на підставі позитивних результатів випробувань та матеріалів досліджень.

Згідно статті 6 зазначеного Закону державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться у два етапи: польові і виробничі. Метою польових випробувань є встановлення або підтвердження біологічної ефективності нових пестицидів і агрохімікатів порівняно з тими, що застосовуються, розроблення тимчасових регламентів їх застосування та поглиблене вивчення препаративних форм.

Згідно статті 5 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України №295 від 4 березня 1996 р. Згідно пункту 20 Постанови №295 для державної реєстрації препаратів заявник подає Міндовкілля реєстраційні документи, які серед іншого повинні містити довідку про сталість складу препарату, національний стандарт або технічні умови на діючу речовину і препаративну форму.

Згідно статті 1 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» агрохімікатами є органічні, мінеральні і бактеріальні добрива, хімічні меліоранти, регулятори росту рослин та інші речовини, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур і поліпшення якості рослинницької продукції. Одним з видів органічних добрив та покращувачів ґрунтів може бути дигестат біогазових установок, що за формальними ознаками підпадає під визначення агрохімікати, а отже потребує державної реєстрації.

Сумарне утворення дигестату на біогазових станціях в Україні на сьогоднішній день складає близько 2 млн т і буде зростати зі збільшенням числа біогазових станцій в Україні. Сьогодні, переважна більшість промислових біогазових станцій в Україні є енергетичними об'єктами, ліцензіатами НКРЕКП з виробництва та реалізації електричної енергії з біогазу за «зеленим» тарифом. Утворюваний дигестат є побічним продуктом (залишками) процесу виробництва біогазу, і при цьому не є відходами та не є цільовим продуктом станції, якщо оператор станції не заявив його таким. Єдиним раціональним способом застосування дигестату є внесення на поля для підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур, що дозволяє скоротити споживання мінеральних добрив.

Дигестат біогазових станцій утворюється в результаті біоконверсії складних полімерів органічної речовини в прості (мономери), з виділенням цільового продукту – біогазу. В дигестат потрапляють лише ті макро- та мікроелементи, які були у вхідній сировині, за виключенням частини вуглецю, водню, кисню, сірки та азоту, що втрачаються з біогазом. При цьому дигестат в сирому вигляді, рідка або тверда фракція після розділення сирого дигестату в сепараторі, не можуть розглядатись як препаративні форми агрохімікатів сталого хімічного складу, оскільки він має мінливий склад протягом року та з року в рік, що обумовлено складністю підтримання сталих технологічних режимів при роботі станції, вимушеними змінами режиму подачі та пропорцій різних видів сировини різного хімічного складу. Окрім того, на сьогоднішній день в Україні не розроблено та не введено в дію жодного національного стандарту, що регламентував би вимоги до дигестату біогазових установок з різних видів вхідної сировини та їх сумішей.

Таким чином, виникає правова колізія, коли під вимоги Закону формально потрапляє дигестат біогазових установок, який, не будучи цільовим, а лише побічним продуктом, не може задовольнити вимогам Закону через непрогнозованість та мінливість свого складу.

З метою вирішення зазначеної проблеми, проектом Закону передбачено введення поняття «дигестат біогазових установок» і скасування законодавчої вимоги державної реєстрації дигестату біогазових установок як агрохімікату.

3. Суть проєкту акту

Закон України «Про пестициди та агрохімікати» передбачає необхідність державної реєстрації в Україні препаративних форм пестицидів і агрохімікатів згідно встановленого Кабінетом Міністрів України порядку, з проведенням двоетапних випробувань: польових та виробничих. За формальними ознаками дигестат підпадає під визначення агрохімікати, тому також потребує державної реєстрації. Законом також визначено перелік пестицидів та агрохімікатів, що не потребують такої державної реєстрації. Запропоновані в проєкті закону зміни передбачають скасування вимоги щодо державної реєстрації дигестату біогазових установок як агрохімікату.

Для виокремлення дигестату із загального поняття агрохімікати, що наводиться в статті 1 Закону, та надання йому правового статусу в рамках даного проєкту закону, додатково вводиться в статті 1 Закону визначення терміну «дигестат біогазових установок» наступного змісту: «дигестат біогазових установок - залишки сировини, побічних продуктів та відходів тваринного або рослинного походження, в суміші або ні, що утворюються в результаті контрольованого процесу анаеробного зброджування з виділенням біогазу». Таким чином, під визначення дигестат біогазових установок потрапляє переважний обсяг утвореного дигестату на діючих в Україні станціях, що при виробництві біогазу використовують сировину аграрного походження, включаючи різні види гною та посліду, силосу кукурудзи або інших культур, пожнивні рештки сільськогосподарських культур, первинні або вторинні побічні продукти переробки рослинної сировини підприємствами харчової переробної промисловості, як то жом цукрових буряків, барда, меляса, тощо. Під дане визначення не потрапляє дигестат, що містить в собі продукти антропогенного походження, як то господарсько-побутові стічні води або їх осади, харчові відходи, тверді побутові відходи або їх фракції.

Для скасування вимоги державної реєстрації дигестату біогазових установок пропонується статтю 4 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» новою частиною: «Вимоги щодо проведення державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів не поширюються на дигестат біогазових установок, що використовується як органічне добриво чи покращувач ґрунту, за умови, що він відповідає чинним санітарним нормам та іншим нормативно-правовим актам». Таким чином, дигестат біогазових установок, який відповідатиме визначенню цього терміну в статті 1 Закону, не потребуватиме державної реєстрації як агрохімікату і зможе вноситись в ґрунти за умови дотримання чинних на території України санітарних норм та інших нормативно-правових актів.

З метою встановлення нормативних вимог до дигестату біогазових установок, що буде використовуватись як органічне добриво чи покращувач ґрунту, необхідно розробити відповідний Національний стандарт України.

4. Вплив на бюджет

Прийняття проєкту Закону не потребує фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-побутової сфери та не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, оскільки він не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проводилися консультації із заінтересованими сторонами стосовно проєкту акта: представниками підприємств, в результаті діяльності яких утворюється дигестат, та профільними асоціаціями.

Проєкт Закону було розміщено для обговорення на веб-сайті _____.

6. Прогноз впливу

Проєкт Закону матиме вплив на ринкове середовище та інтереси суб'єктів господарювання, громадян та держави. Прогноз впливу додається.

7. Позиція заінтересованих органів

Проєкт Закону потребує погодження з Міністерством енергетики України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Державною регуляторною службою України та проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

8. Ризики та обмеження

У проєкті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

У проєкті акта відсутні положення, які порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Положення проєкту Закону є гендерно-нейтральним для представників обох статей.

У проєкті акта відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Громадська антикорупційна експертиза не проводилась.

9. Підстава розроблення проєкту акта

Проєкт Закону розроблено за власною ініціативою та пропонується включити його до Плану діяльності _____ з підготовки проєктів регуляторних актів на 2021 рік.

_____ 2020 р.

**ПРОГНОЗ ВПЛИВУ
реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін**

1. Суть проєкту акта. Скасування законодавчої вимоги державної реєстрації дигестату біогазових установок як агрохімікату.

2. Вплив на ключові інтереси усіх заінтересованих сторін відображено у таблиці нижче.

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Виробники біогазу (біометану)	Використання утвореного дигестату на власних полях або передача його для використання на полях інших господарств.	Позитивний	Позитивний	Виробниками електричної енергії з біогазу на біогазових станціях часто є компанії оператори, що входять в структуру сільськогосподарських підприємств, які мають в обробітку власні землі. Використання дигестату біогазових станцій для підживлення ґрунтів на оброблюваних землях є найбільш раціональним і чи не єдиним способом корисного використання дигестату. Зняття вимоги реєстрації дигестату як агрохімікату позбавить операторів діючих та нових станцій проходити державну реєстрацію або розробляти окремі технічні умови для застосування дигестату, і таким чином мати можливість використати дигестат для підживлення ґрунтів на власних полях чи передати на інші поля, без порушення чинного законодавства.
Сільсько-господарські компанії, агрохолдинги, фермерські господарства	Збільшення частки використання органічних добрив на полях, що перебувають в обробітку	Позитивний	Позитивний	Існуючий стан ґрунтів в Україні є незадовільним. Однією з головних причин деградації ґрунтів є низька частка органічних добрив, що вносяться. Відновлення родючості ґрунтів в умовах відкритого ринку землі є актуальною задачею агропідприємств. Можливість вносити дигестат біогазових установок є одним зі способів збільшення частки внесення органічних добрив в ґрунти.
Громадяни та держава	Відновлення родючості ґрунтів	Позитивний	Позитивний	Найбільш поширеним і ефективним застосуванням дигестату є внесення його на поля для підживлення ґрунтів, що дозволяє скоротити споживання мінеральних добрив, а відтак і викиди парникових газів. Дигестат є потужним ресурсом для відновлення родючості виснажених українських ґрунтів і є ключовою ланкою економіки замкненого циклу в сільському господарстві.